

Rotterdam, 19 maart 2024

Betreft: Reactie op wetsvoorstel versterking rechtsbijstand in het strafproces

Geachte heer, mevrouw,

Ingrado is de brancheorganisatie en het kenniscentrum voor leerplicht en Doorstroompunten (voorheen RMC). Wij zetten ons in voor het recht op onderwijs en ontwikkeling van alle jongeren. Hieronder reageren wij op het wetsvoorstel versterking rechtsbijstand in het strafproces.

Ingrado vraagt zich af of het wetsvoorstel ervoor zorgt dat zowel de verzuimende jongere (in de volksmond beter bekend als 'spijbelaar') als de verantwoordelijke personen (kortweg veelal de gezaghebbende ouders) recht op kosteloze rechtsbijstand krijgen. Is met het wetsvoorstel rekening gehouden dat deze wijzigingen mogelijk ook gevolgen hebben voor leerplichtzaken?

Het huidige wettelijke kader

Art. 26 leerplichtwet bevat de strafbedreiging van de leerplichtwet. De verantwoordelijke personen kunnen bij overtreding van de leerplichtwet worden gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van de tweede categorie (lid 1). De jongere zelf die de leeftijd van 12 jaren heeft bereikt of de jongere die kwalificatie plichtig is, kan worden gestraft met een taakstraf of geldboete (lid 2). Op grond van art. 28 leerplichtwet worden bij de leerplichtwet strafbaar gestelde feiten beschouwd als overtredingen (geen misdrijf).

Op dit moment wordt geen toevoeging voor leerplichtzaken verleend.¹

Verduidelijking

We vragen u expliciet te maken in dit wetsvoorstel wat de gevolgen zijn voor leerplichtzaken en het verhoor door leerplichtambtenaren. Meer in het bijzonder zou het wetsvoorstel aanscherping verdienen rondom:

1. Of de kosteloze bijstand voor alle verhoren geldt, ook die door een buitengewoon opsporingsambtenaar worden afgenomen (zoals bijvoorbeeld leerplicht)?
 - In het schooljaar 2021-2022 zijn in totaal 2018 processen verbaal relatief verzuim opgemaakt. Dit zal in veel gevallen zijn tegen minderjarigen. Indien deze jongeren allemaal in aanmerking komen voor kosteloze rechtsbijstand, zorgt dit voor een behoorlijke stijging in de kosten, die niet doorberekend lijken te zijn in het wetsvoorstel. Het lijkt ook beperkt te zijn tot enkel de verhoren bij de politie. Is dit een bewuste keuze,

¹ <https://www.rvr.org/kenniswijzer/zoeken-kenniswijzer/jurisprudentie/2019/oktober/overtreding/> en <https://www.raadvanstate.nl/uitspraken/@103500/201505678-1-a2/>

of is de groep minderjarigen die zich voor een verhoor bij een boa moeten melden hierin vergeten?

- Een eventuele kosteloze rechtsbijstand betekent voor de boa's wel een nieuwe werkwijze. Dit leidt mogelijk tot langdurige processen. Mogelijk wordt de verdachte nog later verhoord in verband met de beschikbaarheid van een raadsman, waardoor de tijd tussen de overtreding en het uiteindelijk voor de rechter verschijnen of voor een OM-hoorgesprek steeds verder uit elkaar komt te liggen. Dat betekent dat het schoolverzuim nog langer kan aanhouden.
2. Wie recht heeft op rechtsbijstand (alleen de jongere, alleen de verantwoordelijke personen of beiden)?
Om recht te doen aan de rechtsgelijkheid, zouden ook jongeren recht moeten hebben op kosteloze rechtsbijstand. Iedere jongere heeft recht op bescherming als hij/zij als verdachte wordt aangemerkt. Het zou positief voor jongeren die zich op vrije voeten begeven en zich voor een leerplichtzaak moeten melden voor verhoor bij de politie dat zij kosteloos een raadsman krijgen toegewezen die recht doet aan de consultatie en verhoorbijstand.
 3. Waaruit de rechtsbijstand kan bestaan (standaardconsult of afdoeningsbijstand).
 4. Wie als 'kwetsbaar' wordt aangemerkt. Een nadere duiding van 'kwetsbaar' is voor de praktijk waardevol.

Ingrado is altijd bereid tot een nadere toelichting en denkt graag mee.

Corien van Starckenburg

Bestuurder Ingrado

Vereniging voor leerplicht en Doorstroompunt